

Soru-Cevap
“لا-Lâ'nın” “زال-Zâle” Fiiline Dahil Edilmesi
Tamer el-Hac Muhammed'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullah ve Berekâtuh. Sayfa yöneticisinin (adminin) mülâhaza edilmesi: “لا زال - Lâ Zâle” kelimesini kullanmış ve muzâri (şimdiki ve geniş zaman) ile birlikte kullanmamıştır. Ama mâzi (geçmiş zaman) ile kullanıldığında, “Zevâlin olmamasıyla dua” anlamına gelmektedir ki bu, yaygın olan hatalardan biridir... “ما زال - Mâ Zâle'nin” doğru olanı, muzâride “لا يزال-Lâ Yazâlu” şeklinde kullanılmalıdır...Umarım eleştirimi kabul edersiniz... Çaba ve çalışmalarınız bereketli olsun ve Allah sizi ve liderimiz olan Şeyhimizi korusun ve onu izzetli kılsın ve ona nusret versin.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

“Lâ'nın” “Zâle” fiiline dahil olması hakkındaki incelemenize vakıf oldum ve siz, nefiy olan (olumsuz) “Lâ'nın” mâzi fiile dahil olmayacağını, aksi taktirde dua babından olacağını söylüyorsunuz. Öncelikle bir gencin lügate önem vermesi güzel bir husustur. Ancak konuyu etraflıca ele almak daha güzel olur. İncelemenize dair cevap için diyorum ki:

1- Muzârisi “Yezâlu” olan “Zâle” fiili, diğer mâzi fiillerinden farklıdır. Dolayısıyla nefiy olan Lâ'nın mâzi fiil olan “Zâle'ye” dahil olması, nefiy olan Lâ'nın muzâri olan “Yezâlu” fiiline girmesiyle ortaya çıkan aynı anlama yol açmaktadır. Yani nefiy olan Lâ'nın mâzi fiile dahil olması konusu yoktur. Bilakis o, muzâri fiile dahil olmuş gibi olur. Zira “لا زال فلان جالساً-Filan kişi hala oturmaktadır” dediğinizde, mâzi olan anlam muzâriye dönüşür ve sanki siz, “لا يزال فلان جالساً-Filan kişi hala oturuyor” demiş gibi olursunuz. Nefiy olan Lâ ile gelen “زال-Zâle” fiilindeki bu özellik, neredeyse diğer mâzi fiillerinde bulunmamaktadır ve “Zâle ve Yezâlu” hakkındaki konuşmayı tekrar ediyorum. Binaenaleyh nefiy olan Lâ'yı, “Zâle'ye”, dua ve dua dışındakiler için normal olarak dahil edersiniz:

a- Duaya gelince; sanki arkadaşına şöyle söylüyormuşsun gibidir: “لا زالت بخير-Hala iyisin.”

b- Dua dışında olana gelince; Şu hadiste geçtiği gibidir: Ebu Bekr El-Firyâbi (Ölümü: H. 301), “Kader” adlı kitabında, Nafi'nin İbn Ömer'in şöyle dediği hadisini tahric etmiştir: Dedi ki: Ümmü Seleme şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasulü! **لا زال يُصيبك في كلِّ عامٍ وجعٌ من تلك الشاةِ المسنومةِ التي أكلت ما أصابني شيءٌ منها إلا وهو مكتوبٌ عليَّ وأدم في طينته** “**Hala her yıl o yemiş olduğun zehirli koyundan dolayı acı çekiyorsun.**” Dedi ki: Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle dedi: **“Ondan dolayı bana isabet eden, benim için yazılmış olan ve önceden taktir edilenden başka bir şey değildir.”** Burada “Lâ Zâle'nin” dua için olmadığı gayet açıktır.

2- Lâ Zâle'nin haberinin, hâlin gerektirdiğine göre ismine bağlı olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bağlılık ister uzun ister kısa olsun fark etmez: Ahmed El-Hazimi, Şerhi el-Elfiyye İbn Malik adlı kitabında şöyle diyor: (İbn Malik'in ölümü: H. 672): (Zâle ve kardeşlerinin anlamı, sıfatın kendisine uygun olduğu için vasıflanana (nitelendirilene) bağlı olduğuna delalet etmektedir. Gramerciler şu dördünün tamamının tek bir anlamı olduğu konusunda ittifak etmişlerdir: “Zâle, Beraha, Fetie ve İnfekke” tek bir mana olup sıfatın vasıflanana bağlı olduğuna delalet eder. Onun haberi olan sıfattır. Onun ismi olan ise mavsuttur. Ancak her bir bağlılık cümleye göredir. “لا زال زيد عالماً” - Zeyd hala bir alimdir.” İlim ile vasıflanmasının aslı, ilmin kokusunu aldığı andan bu aslın onda ölünceye kadar var olduğu dönemdir. “لا زال زيد قائماً” - Zeyd hala ayaktadır.” Bu, zamansız bir zamanda ondan uzaklaşır... “لا زال زيد صائماً” - Zeyd hala oruçludur.” Bu, oruç vaktinde olup ama akşam geldiğinde vakit sona erer...) Bitti.

Gördüğünüz gibi lügat ehli, “لا زال-Lâ Zâle'yi”, dua ve dua dışında normal olarak kullanmışlardır.

2- Diğer mâzi fiiller:

a- Genellikle “لا-Lâ'nın” ona dahil olmasıyla dua olur. Zira düşmanınıza şöyle diyerek dua edersiniz: لا نصره الله “Allah ona yardım etmesin.”

b- Mâzinin gerçekleşmiş olması itibariyle onun nefiy Lâ'sı ile kullanılması nadiren olmaktadır. Zira onun, nefiy için bir anlamı yoktur ve bu hususta Zâle'den farklıdır. Çünkü nefiy Lâ'sının Zâle'ye dahil olması, onu muzâriye dönüştürür. Böylece لم يزل – hala anlamında olur. Diğer mâzi fiillere gelince; bunlara Lâ'nın dahil olmasıyla mâzi olarak kalmaya devam eder. Bu nedenle bunların Lâ ile kullanılması nadir olur. Ancak bunlar, belirli durumlarda nefiy için vuku bulurlar ki bunlardan bazıları şunlardır:

- Tekrar edildiği zaman nefiy için olur. Örneğin: **“İşte o, (Peygamber'in getirdiğini) doğru kabul etmemiş, namaz da kılmamıştı.”** [Kıyamet-31]

- “الفاء” Fâ ile geçtiği ve lafız olarak tekrar edilmediği zaman nefiy ile teşvik arasında tereddüt edilir ve tercih için bir karine araştırılır. Örneğin: **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı.”** [Beled-11] Bu, aşağıdaki şekilde anlaşılabilir:

• **Nefiy için, El-Ahfe'sin Meâni'l Kur'ân'da geçtiği gibi (Ölümü: H. 215):** (Subhanehu şöyle buyurmuştur: **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı.”** Yani aşamamıştır demektir)... Zemaşerî'nin “Keşşaf” adlı tefsirinde geçtiği gibi: (Ölümü: H. 538): **Zira ona, nefiy için itibar edildiğinden dolayı, anlam olarak tekrar edilir. Zira şöyle dedi:** (... Şöyle dersin: “Lâ”, tekrarlama dışında nadiren mâziye dahil olur. Peki neden en fasih konuşmada tekrar etmedi? Dersin ki: O, manada tekrar edilmiştir. Çünkü **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı”** cümlesinin manası, yani bir köle azat etmedi ve bir miskin doyurmadı demektir. Sarp yokuşu aşmanın bu şekilde tefsir edildiğini görmüyor musun)... **Abdullah İbn Yusuf “İbn Hişam'ın” Muğni Lebib'de geçtiği gibi:** (Ölümü: H. 761): Zira şöyle diyor: (Subhanehu ve Teala'nın şu kavline gelince: **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı.”** Lâ burada, mana olarak tekrar edilmiştir. Çünkü manası, bir köle azat etmedi ve bir miskin doyurmadı şeklindedir. Zira “akabetenin-sarpın” bu tefsirini Zameşari de söylemiştir)...

• **Tesvik için:**

- Kesai'nin **Meâni'l Kur'ân Kitabı'nın** 248. sayfasında Kıyamet suresinde **şöyle geçmektedir: (Ölümü: H. 189):**

(Allahu Teala'nın şu kavli: **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı”**... Bunun anlamı, sarp yokuşu aşamadı mı şeklindedir. Yani **“Fehelâ İktahame”** şeklindedir. Zira istifham elifi hafzedilmiştir.) **Bitti.**

- **“Ebu Muhammed Sehl Et-Tüsterî'nin” tefsirinde şöyle geçmektedir: (Ölümü: H. 283):** (Allahu Teala'nın şu kavli: **“Fakat o, sarp yokuşu aşamadı.”** Dedi ki: Yani onsuz yolu ve sarp yokuşu aşamadı mı demektir...) Taberi ve İbn Kesir'in tefsirinde de aynı şekilde, yani **“هلأ-Helâ”** şeklinde geçmektedir. Kurtubi'nin tefsirinde de **“لم - Lem”** ve **“هلأ-Helâ”** manasıyla iki anlamda geçmiştir.

Sonuç olarak:

1- “Lâ”, “Zâle ve Yezulü'ye”, dua ve dua dışındakiler için normal olarak dahil olur.

2- Mâzinin gerçekleşmiş olması itibariyle onun nefiy Lâ'sı ile kullanılması nadiren olmaktadır. Zira onun, nefiy için bir anlamı yoktur

3- Ancak mâzi fiillere muayyen ve belirli durumlarda dahil olur. Bu durumlar şunlardır: Tekrar edildiği zaman ve Fâ geçtiği zaman.

4- Böylece admin **“الصراع لا زال قائماً في تركيا” – Türkiye'de çatışma hala devam ediyor** şeklinde bir söz söylediğinde doğru olur.

Bu meseledeki ilmimin boyutu bu kadardır ve her bilenün üstünde daha çok bilen biri vardır.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 19 Zilhicce 1437
M. 21/09/2016**

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3741/>